

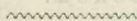
7. Az erdélyi déli láncolatban:

A Bucsecsen	5503 b. l. mag.
a Szurulon.	5064 „ „ „
a Tunszul keleti oldalán . . .	5296 „ „ „
a Girku éjszaki „ . . .	5645 „ „ „
a Sztirpu éjszaki oldalán . .	5702 „ „ „
a Nedeju keleti „ . . .	5943 „ „ „
a Grositu éjszaki „ . . .	5791 „ „ „
a Frumósza éjsz.-nyug. old.	5820 „ „ „
a Gura Plajulujon	5002 „ „ „
a Retyezát éjsz.-nyug. oldal.	5627 „ „ „
egyremásra	5800 „ „ „
A központi Alpokban az erdő felső határa	
az Ortles csoportban . . .	7300 b. l. mag.
az Oetz völgyi csoportban .	7000 „ „ „
keleti Tirol- és Salzburgban .	6300 „ „ „
az óriás hegységben pedig már	3800 „ „ „

Tehát Ausztriában az erdő felső határának magassági vonalai között 3500, a magyar tartományokban pedig csak valami 2079 lábnyi különbség van.

Ugy veszik észre, hogy a fatenyészet felső határvonala mind az ausztriai, mind a magyar hegységekben alább meg alább ereszkedik; sok helyütt régi czirbolya-, és más fenyőket oly magasságban találni, hol most nem nőnek többé. E körülmény okát részint az égj. szélösségeinek növekedésében, részint az erdők felett elnyúló s ezeket a hógulvák és sziklaomlások ellen ótalmazó henye fenyő övének pusztításában keresik.

(Vége következik.)

Gabonánk könnyebb eladhatására szolgáló némely eszközökről.

Mezei iparunknak legfontosabb terménye a gabona, kiválóan pedig a buza. Földminőségi, éghajlati, gazdasági és kereskedelmi viszonyaink egyiránt ezen termeléságra utalnak. Buzánk, lisztünk a világpiaczen már jól ismert és méltán becsült cikket képez.

De, hogy gabonánkkal a külföldi piacokon állandóan megjelenhessünk; hogy e téren hatalmas vetélytársainkkal (az al-

dunai, oroszországi, amerikai sat. termelőkkel) sikeresen megmérkőzhessünk — egy szóval, hogy a gabona jövedelmünknek biztos és megfelelő forrását képezze: okvetlenül szükséges, hogy annak előállítására nagyobb szorgalmat és több értelmiséget fordítsunk.

Hogy gabonánk magában véve oly jeles, és hogy egész Európában oly jó hirben áll: ezt eddig elé leginkább csak a kedvező talaj- és éghajli viszonyoknak köszönheti: mivelés módunk és kezelésünk azonban ez ideig igen csekély mértékben járult hozzá — földtermékeinket, jelesen gabonánkat, még kitünőbb minőségben és a térhez képesti nagyobb mennyiségben előállítani.

Hogy pedig gabonánk állandó világ-áruvá válhassék, arra legelső feltétel, hogy azt lehetőleg jó minőségben és a tér- meg költséghez képest nagy mennyiségben előállítsuk. A termelési költség így értékesebb és nagyobb tömegű productumokra fog eloszolni — vagy a mi evvel egyértelmű: a termelés olcsóbbá változik és a gazda alacsonyabb árak mellett is terményeit nyereséggel fogja eladhatni.

Mert ezen igazságra mindedig kellő figyelemmel nem voltunk, ugyanazért gabonánknál, minden természetes jelessége daczára is állandó kivitelre nem számíthatunk, vetélytársainkkal maradandóan nem mérkőzhetünk.

Ezt a következőkben részletesben akarjuk kimutatni.

A magyar gazdára igen sovány vigasztalás az, hogy ő csak akkor talál biztos vevőkre külföldön, midőn az agió magas, midőn keleti versenytársainkat háboru zaklatja, vagy midőn Nyugat-Európát termékeltlenség sujtja. Az ily kivételes és több tekintetben nem is kívánatos események a mi gazdászatusunkra tartós áldást nem hozhatnak; sőt ellenkezőleg, a rövidebblátó termelőket tévutra — gazdaságaik ferde vezetésére, egyoldalú termelési eljárásokra ösztönözik.

Ezen szomorú tapasztalást mi magyar gazdák az utóbbi években elég sajnosan tehettük; és talán nem merész állítás, ha kinyilatkoztatjuk: hogy a jelen gazdasági krízisnek egyik lényeges oka: a múlt évtizedben hosszabban megtartott magas gabnaárakban és ezek következtében bekövetkezett túltermelésben keresendő.

Ha tehát jövedelmeinket állandósítani akarjuk, akkor

nekünk abnormis viszonyokra számítani nem szabad. Hanem minden módon arra kell törekednünk, hogy termeszterményeinket, kivált gabonánkat normalis időkben is illő nyereséggel eladni tudjuk.

Hogy ez sikerüljön, mindenek előtt szemmel kell tartanunk keleti versenytársaink termelési viszonyait és ezen viszonyokhoz mérni saját termelési eljárásunkat.

Mindnyájan tudjuk, hogy az aldunai tartományokban, valamint Dél-Oroszországban — kedvező föld és klíma mellett — a termelést sokkal kisebb költségek terhelik, mint nálunk; a földnek ára és bére kisebb, a munkaerő olcsóbb, az adó mérsékeltebb, az időjárás állandóbb és kivált az őszi gabonára igen kedvező.

Mindezek következtében keleti versenytársaink gabonájukat sokkal kisebb költséggel előállítani; s így olcsóbb ár mellett is megfelelő haszonnal eladni képesek.

Mi tehát főleg azért nem versenyezhetünk velök állandóan és normalis viszonyok között: mert — nagyobb költséggel, azaz drágábban termesztermünk s így mérsékeltebb árak uralkodása mellett gabonánkat haszonnal már ki nem vihetjük.

Mi módon lehet ezen kedvezőtlen helyzetet segíteni?

1-ör Okszerűbb és ezáltal olcsóbb termelés által;

2-or Az árucikknek nemesítése s ez által vásárlás-képessébbé tétele által;

3-or A szállításnak könnyebbítése által.

I. Oly viszonyok, minők (kivált) keleti versenytársainknál léteznek és ott a termelést olcsóbbá teszik — nálunk is voltak 1848 előtt; de ezeket visszaállítani a haladó kultúra többé nem engedi. Oly olcsó föld, bér, munka s oly csekély adó, mint akkor hazánkban létezett, nálunk többé soha nem lesz.

Ezen irányban tehát a költséget lejjebb nem szállíthatjuk: legfőlebb azon egy tekintetben, hogy a drága kézi erő, a hol és a meddig lehet, olcsóbb gépi erővel helyettesítjük.

Ezt tettük is, elég nagy mértékben — bár nem mindenütt a kellő megválasztással és számításal. De ezt teszik keleti és nyugoti versenytársaink is. És mindketten hozzánk képest kedvezőbb körülmények között. Ők t. i. részint olcsóbb tőkével szerzik a gépeket, részint pedig, kivált a nyugotiak, aránylag olcsóbb gépekkel is dolgoznak.

A gépek tehát (bár, egészben véve, kétségtelen lendületet adtak a földmívelésnek, de) magok nem elegendők arra, hogy terményeinket elég g é o l c s ó n előállithassuk; már azért sem, mert a gépek (kivált a jelen pénz- meg gazdasági viszonyaink között) a felszerelési tőkét is tetemesen nagyobbították s ez által a termelést terhelő (tehát a gabona előállítási árát emelő) rovaton lényeges tételt képeznek.

Miben fogjuk tehát mi magyar gazdák a gabona- (s egyéb mezeti) termesztésnek o l c s ó b b módját feltalálni? Bizonyára nem másban, mint azon három hatalmas eszközben, melyek által Európának más virágzó országaiban is a termelést oly magas fokra emelni a szorgalmas és értelmes gazdáknak sikerült.

Ezen három eszköz pedig:

- 1) olcsóbb trágya készítés,
- 2) szorgalmasabb földmívelés és
- 3) czélszerű vetésmód és gondosabb növényápolás.

Ha a nyugottól a gépeknek használatát oly hamar eltanultuk — miért késedelmezzünk, tőle az okszerűbb trágyakezelést, a szorgalmasabb földmívelést és a gondosabb növényápolást elsajátítani: annál inkább, mivel az utóbb nevezett eszközök csak mérsékelt tőkeszaporítással járnak és leginkább csak a gazdának okszerűbb és szorgosabb tevékenységét igénylik.

Földeink a jó trágyát folyton növekedő mértékben kívánják. Trágya nélkül csak silány és bizonytalan terméseket várhatunk. A trágyát tehát (és pedig j ó t és s o k a t) nem mellőzhetjük. De ne feledjük ám, hogy a trágya az előállítás i k ö l t s é g e k n e k egyik igen nevezetes és mellőzhetlen részét képezi. Iparkodnunk kell tehát mindenek előtt, hogy sok, jó és olcsó trágyát készíthessünk.

Aránylag olcsóbb leend pedig a trágya, ha a marhate-nyésztésre nagyobb figyelmet fordítunk: mert kétségtelen igazság, hogy minél okszerűbb, tehát jövedelmezőbb a marhatartás — annál magasabban értékesíti a marha a termesztett takarmányt, tehát annál olcsóbb a belőle készült trágya.

De olcsóbbá teszi a trágyát (mert értékvesztését akadályozza) egyszersmind a trágyának czélszerű kezelése — az ólban, az emésztőn és a mezőn; míg ellenkezőleg az e részbeni mulasztások a trágyának értékét tetemesen csökkentik s így kettős tekintetben ká-

rosak : kevesbitvén a trágya hatását és ugyanazon arányban nagyobbítván a termelési költséget.

A rosz, hanyag trágyakezelés, valamint egyfelől mezőgazdaságunknak egyik gyöngéje, ugy másfelől elégtelen drága terméseinknek egyik oka.

A különféle pó t- és mű trágyák ról, melyek külföldön oly nagy jelentőségre vergődtek, jelenleg még nem akarunk szólni ; miután a magyar gazdának (egyelőre legalább) minden költségesebb előlegezéseket mellőznie kell : a hova, viszonyaink között, a műtrágyák legnagyobbbrészt bizonyára tartoznak. Eleget teszünk mi jelenleg, ha csak az állati és emberi ürületeket gondosan gyűjtjük és fontos használatukra kellően elkészítjük.

Miképen állunk az olcsóbb termesztésnek második eszközére — a szorgalmas föld munkára nézve?

Egyes — de kevés — dicséretes kivétellel, még nagyon hátra vagyunk e tekintetben is Europa nyugoti országaihoz képest. Eltekintve a költséges nagyobbyszerű földjavításoktól — a milyeknek például a csatornázás, az alagsövezés, a talajkeverés, égetés sat. mint melyek a tőkéknek hiánya miatt nálunk egyelőre legalább még a pia desideriaikhoz tartoznak, — mennyire haladtunk vagy javultunk földünk munkálásának tekintetében? Készítünk-e legalább nemesebb növényeink számára oly porhanyó és tiszta ágyat, minőt azoknak örvendetes diszlése mellőzhetlenül követel? Leeresztjük-e a szántóvasat megfelelő mélységre : egyfelől azért, hogy jobb földeink alsóbb rétegeinek gazdagságát vetéseink számára megnyissuk ; másfelől azért, hogy az alsóbb nyers vagy holt rétegeket a levegőnek szelidítő s termékenyítő hatása által életre, tevékenységre ébresszük; végre (mi nálunk különösen fontos) azért is, hogy tartósabb szárazság idejére vetéseinknek a föld mélyebb rétegében hűvös és nyirkos menhelyet készítsünk?

Vetéseinknak silány kinézése, terméseinknek szomorú átlagai eléggé érthetően felelnek ezen kérdésekre : — világos bizonyosságot nyújtván, miszerint földjeink megmunkálására még nem fordítjuk ama gondot, munkát és industriát, mely másutt oly gazdag gyümölcsöt terem és melyet mi sem mellőzhetjük, ha hasonló területen eddiginél nagyobb mennyiségű, tehát olcsóbb gabonát termesztetni akarunk.

A sikeres, vagyis olcsóbb termesztetés harmadik feltéte-

léül a czélszerű vetésmódot és a gondos ápolást ismer-tük el.

A czélszerű vetésmód magában foglalja: a magnak gondos megválasztását, tisztítását, ha szükséges, különös tenyésztesét (nemesítését) és megfelelő elosztását — elvetését. Mindezen műtételek pedig okvetlenül szükségesek, mint-hogy általok részint a magnak egészséges csirázása biztosítatik; részint a vetőmagban jelentékeny megtakarítás eszközöltetik; részint pedig a termésnek nagysága fokoztatik.

Legczélszerűbb vetésmódnak — különösen a buzára nézve — a soros-vetés van jelenleg elismerve, megfelelő gépek segítségével. *)

A gabonának ápolásához számítjuk: annak kellő tisztítását (mely azonban már a vetőmagnak megválasztásánál kezdődjék); a boronának és hengernek időszerű alkalmazását — például a megkérgesedett földszin felnyitására, vagy a fagytól felduzzadt talajnak lenyomására; végre a fejtrágyázást, leőrzést, lesarolást, ha maga idején alkalmaztatnak, szinte igen hasznos ápolási műtételeknek kell elismernünk.

Ha már most — vetés és ápolás tekintetében — az okszerűbb gyakorlat által javasolt eljárásokat gabonánknál mi is — megfelelő módon és kellő időben — alkalmazni fogjuk: bizonyára hasonló területről nagyobb termést eszközölni, azaz olcsóbban termesztani is fogunk.

A gabona biztosabb eladhatásának általunk említett két másik eszközéről t. i.

1) a gabonának, mint árucikknek, nemesítéséről azaz vásárlépesebbé tételéről; és

2) a szállítási költség könnyebbitéséről — más alkalommal.

Turonyi.

*) A gabonának soros műveléséről, mint az olcsóbb termesztés egyik nevezetes eszközéről a jövő füzetben különösebben leendő említés. Szerk.